

สรุปข่าวกรมส่งเสริมการเกษตร ประจำวันที่ 14 กันยายน 2566

ส่วนกลาง			
ประเด็น	ลำดับ	หัวข้อข่าว	ช่องทางการเผยแพร่
แปลงใหญ่โคนม	1	แปลงใหญ่โคนม สหกรณ์โคนมโคกก่อ จ.มหาสารคาม คว่ำรางวัลชนะเลิศ การประกวดแปลงใหญ่ระดับ ประเทศ ปี 2566	เรื่องเล่าข่าวเกษตร
ชั้นโรง	2	สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร ร่วมกับ เกษตรอำเภอเบตงลงพื้นที่ติดตามเยี่ยมเยียนกลุ่มผู้เลี้ยงชั้นโรงวิสาหกิจ ชุมชนกลุ่มเลี้ยงฟุ้งชั้นโรงบ้านธารไม้แก้ว	สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์
ส่วนภูมิภาค			
ประเด็น	ลำดับ	หัวข้อข่าว	ช่องทางการเผยแพร่
นนทบุรีการ์นต์	3	เกษตรจังหวัดนนทบุรี ร่วมสนับสนุนสตักเกอร์ และบรรจุภัณฑ์แบรนด์ นนทบุรีการ์นต์	News24Thailand ข่าวทั่วไทย
แปลงใหญ่ข้าว ศรีดอนมูล	4	แปลงใหญ่ข้าวศรีดอนมูล เตรียมยกระดับ เป็นศูนย์ผลผลิต และจำหน่าย เมล็ดข้าวคุณภาพครบวงจร	เกษตรก้าวไกล
	5	แปลงใหญ่ข้าวศรีดอนมูลเตรียมยกระดับเป็นศูนย์ผลผลิตและจำหน่าย เมล็ดข้าว	ข่าวสดออนไลน์
	6	แปลงใหญ่ข้าวคุณภาพบ้านสันหลวงใช้เทคโนโลยีเกษตรแม่นยำช่วยลด ต้นทุนและ zero waste ปลอดภัย	เรื่องเล่าข่าวเกษตร
	7	แปลงใหญ่ข้าวศรีดอนมูลเตรียมยกระดับเป็นศูนย์ผลผลิตและจำหน่าย เมล็ดข้าวคุณภาพครบวงจร	แนวหน้า
	8	แปลงใหญ่ข้าวศรีดอนมูล เตรียมยกระดับเป็นศูนย์ผลผลิต และจำหน่าย เมล็ดข้าวคุณภาพครบวงจร	เกษตรก้าวไกลไปด้วยกัน
	9	แปลงใหญ่ข้าวศรีดอนมูลเตรียมยกระดับเป็นศูนย์ผลผลิตและจำหน่าย เมล็ดข้าวคุณภาพครบวงจร	ศูนย์ความรู้เกษตร
	10	แปลงใหญ่ข้าวศรีดอนมูลเตรียมยกระดับเป็นศูนย์ผลผลิตและจำหน่าย เมล็ดข้าวคุณภาพครบวงจร	ไทยโพสต์
	11	แปลงใหญ่ข้าวศรีดอนมูลเตรียมยกระดับเป็นศูนย์ผลผลิตและจำหน่าย เมล็ดข้าวคุณภาพครบวงจร	เสิร์ฟจากฟาร์ม
กาแฟ	12	เกษตรเชียงใหม่ ติดตามโครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สินค้าเกษตร (กาแฟ)	สถานีวิทยุกระจายเสียง แห่งประเทศไทย

เรื่องเล่า ชาวเกษตรกร

แปลงใหญ่โคนม สหกรณ์โคนมโคกก่อ จ.มหาสารคาม คว่ำรางวัลชนะเลิศการประกวดแปลงใหญ่ระดับประเทศ ปี 2566

กรมส่งเสริมการเกษตรจัดประกวดแปลงใหญ่ระดับประเทศปี 66 มี 9 แปลงใหญ่ระดับเขตเข้าประกวดโดยแปลงใหญ่โคนม สหกรณ์โคนมโคกก่อ จ.มหาสารคาม คว่ำรางวัลชนะเลิศ รับเงินรางวัล 60,000 บาท พร้อมโล่และเกียรติบัตร ส่วนแปลงใหญ่เกษตรสมัยใหม่(ข้าว)จ.สุพรรณบุรีและแปลงใหญ่ทุเรียน หมู่ 14 จ.จันทบุรี ได้รางวัล รองชนะเลิศอันดับที่1 และที่2 คาดกระตุ้นให้เกษตรกรร่นพัฒนาคุณภาพสินค้า เพิ่มผลผลิต ลดต้นทุนรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง สุขความมั่นคงและยั่งยืนในอนาคต

นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร กล่าวว่า กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยกรมส่งเสริมการเกษตร ได้จัดให้มีการประกวดแปลงใหญ่ขึ้น ตั้งแต่ปี 2561 เป็นต้นมา เพื่อคัดเลือกแปลงใหญ่ดีเด่นเป็นตัวอย่างในการขยายผลการส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ เผยแพร่เกียรติคุณและผลงานของแปลงใหญ่ดีเด่น กระตุ้นการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินงานแปลงใหญ่ในอนาคต การจัดประกวดมีการคัดเลือกตั้งแต่ระดับจังหวัด ระดับเขต และระดับประเทศ โดยในปี 2566 มีแปลงใหญ่ดีเด่นระดับเขต จำนวน 9 แปลง เข้าประกวดระดับประเทศ

สำหรับผลการประกวดแปลงใหญ่ระดับประเทศ ปี 2566 ตัดสินโดยคณะกรรมการตัดสินการประกวดแปลงใหญ่ระดับประเทศ แปลงใหญ่ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศคือ แปลงใหญ่โคนม สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนมโคกก่อ จำกัด ตำบลโคกก่อ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ได้เงินรางวัล 60,000 บาท พร้อมโล่และเกียรติบัตร รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 คือแปลงใหญ่เกษตรสมัยใหม่ (ข้าว) ตำบลเดิมบาง อำเภอดเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรีเงินรางวัล 40,000 บาท พร้อมโล่และเกียรติบัตร และรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 คือ แปลงใหญ่ทุเรียน หมู่ 14 ตำบลนายายอาม อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี เงินรางวัล 20,000 บาท พร้อมโล่และเกียรติบัตร

ส่วนรางวัลชมเชย 6 รางวัล ประกอบด้วย แปลงใหญ่ส้มโอขาวแตงกวาอำเภอสรรคบุรี ตำบลแพรศรีราชา อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท แปลงใหญ่ข้าว หมู่ 16 ตำบลหนองแค อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ แปลงใหญ่กาแฟ ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร แปลงใหญ่สละ ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง แปลงใหญ่กาแฟ ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ และแปลงใหญ่ข้าว ตำบลน้ำพุ อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย ได้รับเงินรางวัลแปลงละ 10,000 บาท พร้อมโล่และเกียรติบัตร

อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร กล่าวอีกว่า สำหรับคุณสมบัติของแปลงใหญ่ที่เข้าประกวด ปี 2566 จะต้องเป็นแปลงใหญ่ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นปีที่ 3 หรือมากกว่า (แปลงใหญ่ ปี 2559 – 2564) มีผลการดำเนินงานให้ตรวจสอบย้อนหลังได้อย่างน้อย 2 ปี ไม่เคยได้รับรางวัลแปลงต้นแบบ และแปลงใหญ่ดีเด่นระดับประเทศ (ทุกรางวัล) ส่วนประเด็นการตรวจประเมินและเกณฑ์ให้คะแนน จะเน้น 1.แผนและปัจจัยการนำเข้า 30 คะแนน 2.การดำเนินการและผลตามกิจกรรม 30 คะแนน 3.ผลลัพธ์ 40 คะแนน 4.การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยี มาใช้ 25 คะแนน และความยั่งยืนอีก 25 คะแนน รวม 150 คะแนน และแปลงใหญ่ที่ได้คะแนนมากที่สุดตามเกณฑ์ที่กำหนดจะได้รับรางวัลในที่สุด

“เชื่อมั่นว่าการประกวดแปลงใหญ่ระดับจังหวัด ระดับเขต และระดับประเทศดังกล่าว ได้สร้างแรงจูงใจแรงบันดาลใจ และกระตุ้นให้เกษตรกรแปลงใหญ่ทั่วประเทศ ได้ตระหนักถึงการลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต เพิ่มประสิทธิภาพ คุณภาพสินค้า เชื่อมโยงการตลาดที่หลากหลาย มีการบริหารจัดการแปลงที่ดี และการรวมกลุ่มที่เหนียวแน่น เพื่อยกระดับสินค้าเกษตรหรือผลผลิตทางการเกษตรให้ได้มาตรฐานสากล มีคุณภาพ มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค สามารถนำเทคโนโลยีอัจฉริยะมาใช้ในแปลงเกษตรได้อย่างลงตัว มีช่องทางการตลาดที่แน่นอน ยกกระดับเป็น Smart Farmer หรือเกษตรกรอัจฉริยะสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ สู่เกษตรกรรายอื่นหรือประชาชนที่สนใจ และนำไปสู่รายได้ที่มั่นคงและชีวิตที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต” อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร กล่าว

สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร ร่วมกับเกษตรกรอำเภอเบตงลงพื้นที่ติดตามเยี่ยมเยียนกลุ่มผู้เลี้ยงชันโรงวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงผึ้งชันโรงบ้านธารไม้แก้ว

นางสาวเมธินี กิระเกียรติ รักษาการผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมแมลงเศรษฐกิจ สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร พร้อมนางสาววารุณี แซ่ลก นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการเกษตรอำเภอเบตง และคณะ ลงพื้นที่ติดตามและเยี่ยมเยียนกลุ่มผู้เลี้ยงชันโรง วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงผึ้งชันโรงบ้านธารไม้แก้ว (JANELY FARM) ณ หมู่ที่ 4 ตำบลตาเนาะแมเราะ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา เพื่อให้คำแนะนำการเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจในพื้นที่ พร้อมรวบรวมข้อมูลในการวางแผนส่งเสริมและพัฒนาด้านแมลงเศรษฐกิจ ให้สอดคล้องกับความต้องการ และเชื่อมโยงการตลาดทั้งในและนอกประเทศต่อไป

นางสาวเมธินี กิระเกียรติ รักษาการผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมแมลงเศรษฐกิจ สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กล่าวว่า ผึ้งชันโรงมีความพิเศษกว่าผึ้งชนิดอื่นๆ คือ จะมีการนำยางจากต้นไม้ชนิดต่างๆ มาต่อเติมสร้างรังของตัวเองทำให้น้ำผึ้งมีสรรพคุณทางยาที่ดี และยังเป็นเครื่องบ่งชี้ความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้และการทำเกษตรกรรมได้ว่ามีเป็นเกษตรอินทรีย์เกือบทั้งหมด ช่วยส่งเสริมให้พืชพรรณ โดยเฉพาะผลไม้ให้เกิดผลผลิตมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดอีกทั้ง น้ำผึ้งชันโรงมีสารต้านอนุมูลอิสระ จึงสามารถต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์เสริมความงามและผลิตภัณฑ์อื่นๆ เพื่อสุขภาพได้ เช่น ยาหม่องชันโรง พิมเสน ครีมนำรุงผิว สบู่ ด้านรสชาติ น้ำผึ้งยังให้ความแตกต่างจากน้ำผึ้งอื่นๆ ตรงรสเปรี้ยวอมหวาน โดยผึ้ง 2-3 รังให้ผลผลิตน้ำผึ้งประมาณ 1 กิโลกรัม สร้างรายได้หลักแสนถึงหลักล้านบาทต่อปี และมีแนวโน้มจะสูงขึ้นได้อีกนับเป็นการเดินทางสร้างสัตว์เศรษฐกิจใหม่ ที่ผู้บริหารและเกษตรกรให้ความสนใจกันมากขึ้น สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตรจึงพยายามผลักดันให้เลี้ยงเป็นอาชีพ เพื่อส่งเสริมรายได้ที่มั่นคงมากขึ้นทั้งยังสนับสนุนให้เยาวชนคนรุ่นใหม่มาเรียนรู้ธรรมชาติ เพื่อสร้างทางเลือกอาชีพ และวางแผนบ้านเกิดได้ต่อไป

NEWS 24

สถานีประชาชน

เกษตรจังหวัดนนทบุรี ร่วมสนับสนุนสตีกเกอร์ และบรรจุภัณฑ์แบรนด์นนทบุรีการ์นต์

<https://www.youtube.com/watch?v=yk2Azd0mL9A>

แปลงใหญ่ข้าวศรีดอนมูล เตรียมยกระดับ เป็นศูนย์ผลผลิต และจำหน่ายเมล็ดข้าวคุณภาพครบวงจร

กรมส่งเสริมการเกษตร หนุนแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล จังหวัดเชียงราย ใช้เครื่องจักรการเกษตรลดต้นทุน พัฒนาคุณภาพ แปรรูป และลดเวลาทำงาน พร้อมอัดฟางก้อนขาย และใช้ประโยชน์ด้านเกษตร ปศุสัตว์ และพลังงาน ตามนโยบาย Chiang Rai Zero Burn Model ให้เกษตรกรยุคใหม่ ร่วมใจหยุดเผา เติมน้ำยกระดับเป็นศูนย์ผลผลิตและจำหน่ายเมล็ดข้าวคุณภาพครบวงจร

“ข้าว” ถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย นอกจากจำเป็นและสำคัญต่อการดำรงชีวิตแล้ว ข้าวยังเป็นแหล่งสร้างรายได้แก่เกษตรกรไทยปีละจำนวนมาก แต่หลายพื้นที่ประสบปัญหาด้านการตลาดและราคาตกต่ำ รวมถึงไปภัยธรรมชาติและต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร จึงเข้าดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นแปลงใหญ่ข้าว เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้การจัดการแปลง เทคโนโลยีลดต้นทุน แก้ปัญหาขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ดีและต่อยอดแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อรองรับความต้องการของตลาด และยกระดับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวให้มีการวางแผนการผลิต การเก็บรักษา การจำหน่าย และแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับภาวะการตลาดในแต่ละฤดูกาล

แปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เป็นอีกกลุ่มเกษตรกรที่กรมส่งเสริมการเกษตร โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย และสำนักงานเกษตรอำเภอเชียงแสน สนับสนุนให้มีการรวมตัวกันและจัดตั้งเป็นศูนย์ข้าวชุมชน ตั้งแต่ปี 2556 มีสมาชิกแรกเริ่มจำนวน 32 ราย เนื่องจากประสบปัญหาขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีและต้องการยกระดับเป็นการทำนาข้าวปลอดภัย ลดการใช้สารเคมี และในปี 2560 จึงจัดตั้งเป็นแปลงใหญ่ เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ปัจจุบันมีนายธนาวุฒน์ จันทพงษ์ เป็นผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล มีสมาชิก 38 ราย พื้นที่เพาะปลูกรวม 898 ไร่

ว่าที่ร้อยตรี ดุจเดี่ยว วงศ์ภักดี เกษตรจังหวัดเชียงราย กล่าวว่า แปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล เป็นการต่อยอดจากความสำเร็จของแปลงใหญ่ข้าวกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวคุณภาพบ้านสันหลวงอำเภอแม่จัน ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน โดยเฉพาะบริษัทคูโบต้า ที่สนับสนุนงบประมาณและเทคโนโลยีการเกษตร เพื่อใช้ในกระบวนการผลิตทั้งหมด ตั้งแต่การเพาะต้นกล้า การใช้รถดำนา การใช้โดรนพ่นน้ำหมักชีวภาพและน้ำยาต่าง ๆ การใช้รถเกี่ยวข้าว และการใช้รถอัดฟางก้อน

เพื่อให้เกษตรกรได้ใช้พื้นที่แปลงนาหลังเก็บเกี่ยวปลูกพืชใช้น้ำน้อยได้ต่อไป และไม่ให้เกิดการเผาตอซังข้าวเหมือนเมื่อก่อน อันเป็นไปตามนโยบาย Chiang Rai Zero Burn Model ที่รณรงค์ให้เกษตรกรยุคใหม่ ร่วมใจหยุดเผา หรือหยุดเผาได้ 5 ดี ประกอบด้วย อากาศดี ดินดี รายได้ สุขภาพดี และสิ่งแวดล้อมดี ดังนั้นการทำนาสมัยใหม่ จึงจำเป็นต้องใช้เครื่องจักรควบคู่ไปกับแรงงานคน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน เพิ่มความคล่องตัว ความสะดวกสบาย ลดระยะเวลาในการผลิต และนำไปวัสดุเหลือใช้ไปต่อยอดด้านอื่น ๆ ได้

“แปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล นอกจากมีความโดดเด่นด้านเมล็ดพันธุ์ดีมีคุณภาพแล้ว ยังโดดเด่นเรื่องการแปรรูปผลผลิตด้วย โดยมีการนำข้าวที่เหลือจากการจำหน่ายทั่วไปหรือนำข้าวที่ไม่ผ่านคุณภาพไปผลิตเป็นคราฟต์เบียร์ (Craft Beer) ส่วนฟางข้าว ก็นำไปใช้ด้านปศุสัตว์ เช่น เป็นอาหารให้โค กระบือ และอัดเป็นฟางก้อน จำหน่ายก้อนละ 35-60 บาท ส่วนพื้นที่ที่ไม่มีปศุสัตว์ นำไปใช้เพาะเห็ดฟาง ทำปุ๋ยหมัก และใช้คลุมหน้าดิน นอกจากนี้ฟางยังใช้ผลิตชีวมวล เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตภาคอุตสาหกรรม และใช้ผลิตถ่านชีวภาพ (ไบโอชาร์) ได้ด้วย” เกษตรจังหวัดเชียงราย กล่าว

ด้าน นายธนาวัฒน์ จันทพงษ์ ผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล กล่าวว่า ดำเนินการตามนโยบายแปลงใหญ่ 5 ด้าน มาตลอด นั่นคือ การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพ บริหารจัดการแปลง และจัดการด้านตลาด หลังเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่ ในปี 2560-2561 สามารถลดต้นทุนรวมในการผลิตข้าวเจ้าและข้าวเหนียว ได้ร้อยละ 14 และในปี 2562-2565 สามารถลดต้นทุนรวมการผลิตได้ถึงร้อยละ 34 จากต้นทุนเดิมในห่วงโซ่ 2559 ขณะเดียวกันยังสามารถเพิ่มผลผลิตข้าวเจ้าได้ถึงร้อยละ 8.7 และเพิ่มผลผลิตข้าวเหนียวได้ร้อยละ 2.8 อีกด้วย โดยสมาชิกบางรายได้สามารถผลิตข้าวได้จำนวน 600-700 กิโลกรัมต่อไร่ จากเดิมผลิตได้เพียง 500 กิโลกรัมต่อไร่

ในปี 2565 สมาชิกแปลงใหญ่ได้พัฒนาคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวและผลิตข้าวได้มาตรฐาน GAP จนได้รับรางวัลการประกวดข้าวหอมมะลิ ประเภทรายบุคคลและสถาบันเกษตรกร นอกจากนี้ยังมีการต่อยอด โดยการแปรรูปเป็นข้าวกล้องสำเร็จรูป ข้าวแพ็คเกจสุญญากาศขนาดเล็ก เพื่อทำเป็นของขวัญหรือของขวัญ มีการนำข้าวไปผลิตเครื่องดื่มมอลต์ และสาโท จากข้าวข.6 (ข้าวพันธุ์ศรีดอนมูล) ส่วนฟาง ใช้เป็นอาหารเลี้ยงสัตว์ ทำเป็นก้อนอิฐจากฟางข้าว หรือก้อนเห็ด นอกจากนี้เมื่อสีข้าวแล้ว ยังได้รำหยาบ รำละเอียด ปลายข้าว และแกลบ สามารถใช้ประโยชน์หรือขายได้ทุกส่วนไม่มีเหลือทิ้งเป็นขยะแต่อย่างใด (Zero Waste)

ส่วนการตลาด ผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล กล่าวว่า ได้จับมือกับภาคเอกชน ทำโครงการตลาดนำการผลิต มีการทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ไปจำหน่ายตามความต้องการของตลาด ทั้งข้าวเจ้าและข้าวเหนียว ซึ่งทำให้ได้ราคาดีและผลผลิตไม่ล้นตลาด เป็นการวางแผนการตลาดล่วงหน้า เพื่อให้สมาชิกแปลงใหญ่มั่นใจว่า เมื่อถึงเวลาขายข้าวจะได้ราคาที่ตกลงกันไว้อย่างแน่นอน โดยคุณภาพข้าวและเงื่อนไขอื่น ๆ ต้องเป็นไปตามข้อตกลงและสัญญาซื้อขาย

“สำหรับทางรอดและทางออกของชาวนาในปัจจุบันและอนาคตนั้น ได้ร่วมกับภาครัฐและเอกชนที่เป็น
เครือข่าย ร่วมกันผลักดันแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล เป็นศูนย์เพาะพันธุ์กล้า เพื่อจำหน่าย
ให้กับเครือข่ายและเกษตรกรทั่วไป โดยเริ่มมีคำสั่งซื้อจากภาคเอกชนมาบ้างแล้ว ซึ่งจะเป็นโอกาสให้ชุมชนมี
ช่องทางจำหน่ายข้าวได้ดียิ่งขึ้น และในอนาคตทางกลุ่มมีเป้าหมายที่จะผลักดันให้เป็นศูนย์ผลิตและจำหน่าย
เมล็ดข้าวข้าวคุณภาพแบบครบวงจรในอนาคต”ผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล กล่าว

Khaosod Online

แปลงใหญ่ข้าวศรีดอนมูลเตรียมยกระดับเป็นศูนย์ผลผลิตและจำหน่ายเมล็ดข้าว

กรมส่งเสริมการเกษตร หนุนแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล จังหวัดเชียงราย ใช้เครื่องจักรการเกษตรลดต้นทุน พัฒนาคุณภาพ แปรรูป และลดเวลาทำงาน พร้อมอัดฟางก้อนขาย และใช้ประโยชน์ด้านเกษตร ปศุสัตว์ และพลังงาน ตามนโยบาย Chiang Rai Zero Burn Model ให้เกษตรกรยุคใหม่ ร่วมใจหยุดเผา เติมน้ำยกระดับเป็นศูนย์ผลผลิตและจำหน่ายเมล็ดข้าวคุณภาพครบวงจร

“ข้าว” ถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย นอกจากจำเป็นและสำคัญต่อการดำรงชีวิตแล้ว ข้าวยังเป็นแหล่งสร้างรายได้แก่เกษตรกรไทยปีละจำนวนมาก แต่หลายพื้นที่ประสบปัญหาด้านการตลาดและราคาตกต่ำ รวมถึงไปภัยธรรมชาติและต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร จึงเข้าดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นแปลงใหญ่ข้าว เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้การจัดการแปลง เทคโนโลยีลดต้นทุน แก้ปัญหาขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ดีและต่อยอดแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อรองรับความต้องการของตลาด และยกระดับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวให้มีการวางแผนการผลิต การเก็บรักษา การจำหน่าย และแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับภาวะการตลาดในแต่ละฤดูกาล

แปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เป็นอีกกลุ่มเกษตรกรที่กรมส่งเสริมการเกษตร โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย และสำนักงานเกษตรอำเภอเชียงแสน สนับสนุนให้มีการรวมตัวกันและจัดตั้งเป็นศูนย์ข้าวชุมชน ตั้งแต่ปี 2556 มีสมาชิกแรกเริ่มจำนวน 32 ราย เนื่องจากประสบปัญหาขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีและต้องการยกระดับเป็นการทำนาข้าวปลอดภัย ลดการใช้สารเคมี และในปี 2560 จึงจัดตั้งเป็นแปลงใหญ่ เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ปัจจุบันมีนายธนาณัฐวัฒน์ จันทพงษ์ เป็นผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล มีสมาชิก 38 ราย พื้นที่เพาะปลูกรวม 898 ไร่

ว่าที่ร้อยตรี ดุจเดี่ยว วงศ์ภักดิ์ เกษตรจังหวัดเชียงราย กล่าวว่า แปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล เป็นการต่อยอดจากความสำเร็จของแปลงใหญ่ข้าวกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวคุณภาพบ้านสันหลวงอำเภอแม่จัน ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน โดยเฉพาะบริษัทคูโบต้า ที่สนับสนุนงบประมาณและเทคโนโลยีการเกษตร เพื่อใช้ในกระบวนการผลิตทั้งหมด ตั้งแต่การเพาะต้นกล้า การใช้รถดำนา การใช้โดรนพ่นน้ำหมักชีวภาพและน้ำยาต่าง ๆ การใช้รถเกี่ยวข้าว และการใช้รถอัดฟางก้อน เพื่อให้เกษตรกรได้ใช้พื้นที่แปลงนาหลังเก็บเกี่ยวปลูกพืชใช้น้ำน้อยได้ต่อไป และไม่ให้เกิดการเผาตอซังข้าวเหมือนเมื่อก่อน อันเป็นไปตามนโยบาย Chiang Rai Zero Burn Model ที่ธรรมาภิบาลให้เกษตรกรยุคใหม่ ร่วมใจหยุดเผา หรือหยุดเผาได้ 5 ดี ประกอบด้วย อากาศดี ดินดี รายได้ สุขภาพดี และสิ่งแวดล้อมดี ดังนั้นการทำงานสมัยใหม่ จึงจำเป็นต้องใช้เครื่องจักรควบคู่ไปกับแรงงานคน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน เพิ่มความคล่องตัว ความสะดวกสบาย ลดระยะเวลาในการผลิต และนำไปวัสดุเหลือใช้ไปต่อยอดด้านอื่น ๆ ได้

“แปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล นอกจากมีความโดดเด่นด้านเมล็ดพันธุ์ดีมีคุณภาพแล้ว ยังโดดเด่นเรื่องการแปรรูปผลผลิตด้วย โดยมีการนำข้าวที่เหลือจากการจำหน่ายทั่วไปหรือนำข้าวที่ไม่ผ่านคุณภาพไปผลิตเป็นคราฟต์เบียร์ (Craft Beer) ส่วนฟางข้าว ก็นำไปใช้ด้านปศุสัตว์ เช่น เป็นอาหารให้โค กระบือ และอัดเป็นฟางก้อนจำหน่ายก้อนละ 35-60 บาท ส่วนพื้นที่ที่ไม่มีปศุสัตว์ นำไปใช้เพาะเห็ดฟาง ทำปุ๋ยหมัก และใช้คลุมหน้าดิน นอกจากนี้ฟางยังใช้ผลิตชีวมวล เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตภาคอุตสาหกรรม และใช้ผลิตถ่านชีวภาพ (ไบโอชาร์) ได้ด้วย” เกษตรจังหวัดเชียงราย กล่าว

ด้านนายธนาวัฒน์ จันพอง ผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล กล่าวว่า ดำเนินการตามนโยบายแปลงใหญ่ 5 ด้าน มาตลอด นั่นคือ การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพ บริหารจัดการแปลง และจัดการด้านตลาด หลังเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่ ในปี 2560-2561 สามารถลดต้นทุนรวมในการผลิตข้าวเจ้าและข้าวเหนียว ได้ร้อยละ 14 และในปี 2562-2565 สามารถลดต้นทุนรวมการผลิตได้ถึงร้อยละ 34 จากต้นทุนเดิมในห้วงปี 2559 ขณะเดียวกันยังสามารถเพิ่มผลผลิตข้าวเจ้าได้ถึงร้อยละ 8.7 และเพิ่มผลผลิตข้าวเหนียวได้ร้อยละ 2.8 อีกด้วย โดยสมาชิกบางรายได้สามารถผลิตข้าวได้จำนวน 600-700 กิโลกรัมต่อไร่ จากเดิมผลิตได้เพียง 500 กิโลกรัมต่อไร่

ในปี 2565 สมาชิกแปลงใหญ่ได้พัฒนาคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวและผลิตข้าวได้มาตรฐาน GAP จนได้รับรางวัลการประกวดข้าวหอมมะลิ ประเภทรายบุคคลและสถาบันเกษตรกร นอกจากนี้ยังมีการต่อยอด โดยการแปรรูปเป็นข้าวกึ่งสำเร็จรูป ข้าวแพ็คเกจสุญญากาศขนาดเล็ก เพื่อทำเป็นของขวัญหรือของชำร่วย มีการนำข้าวไปผลิตเครื่องดื่มมอลต์ และสาโท จากข้าว กข.6 (ข้าวพันธุ์ศรีดอนมูล) ส่วนฟาง ใช้เป็นอาหารเลี้ยงสัตว์ ทำเป็นก้อนอิฐจากฟางข้าว หรือก้อนเห็ด นอกจากนี้เมื่อสีข้าวแล้ว ยังได้รำหยาบ รำละเอียด ปลายข้าว และแกลบ สามารถใช้ประโยชน์หรือขายได้ทุกส่วนไม่มีเหลือทิ้งเป็นขยะแต่อย่างใด (Zero Waste)

ส่วนการตลาด ผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล กล่าวว่า ได้จับมือกับภาคเอกชน ทำโครงการตลาดนำการผลิต มีการทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ไปจำหน่ายตามความต้องการของตลาด ทั้งข้าวเจ้าและข้าวเหนียว ซึ่งทำให้ได้ราคาดีและผลผลิตไม่ล้นตลาด เป็นการวางแผนการตลาดล่วงหน้า เพื่อให้สมาชิกแปลงใหญ่มั่นใจว่า เมื่อถึงเวลาขายข้าวจะได้ราคาที่ตกลงกันไว้อย่างแน่นอน โดยคุณภาพข้าวและเงื่อนไขอื่น ๆ ต้องเป็นไปตามข้อตกลงและสัญญาซื้อขาย

“สำหรับทางรอดและทางออกของชาวนาในปัจจุบันและอนาคตนั้น ได้ร่วมกับภาครัฐและเอกชนที่เป็น
เครือข่าย ร่วมกันผลักดันแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล เป็นศูนย์เพาะพันธุ์กล้า เพื่อจำหน่าย
ให้กับเครือข่ายและเกษตรกรทั่วไป โดยเริ่มมีคำสั่งซื้อจากภาคเอกชนมาบ้างแล้ว ซึ่งจะเป็นโอกาสให้ชุมชนมี
ช่องทางจำหน่ายข้าวได้ดียิ่งขึ้น และในอนาคตทางกลุ่มมีเป้าหมายที่จะผลักดันให้เป็นศูนย์ผลิตและจำหน่าย
เมล็ดข้าวข้าวคุณภาพแบบครบวงจรในอนาคต”ผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล กล่าว

เรื่องเล่า ข้าวเกษตร

แปลงใหญ่ข้าวคุณภาพบ้านสันหลวงใช้เทคโนโลยีเกษตรแม่นยำช่วยลดต้นทุนและ zero waste ปลอดภัย

กรมส่งเสริมการเกษตร ดึงภาคเอกชนสนับสนุนรถดำนารถเกี่ยวข้าว และโดรน จัดการแปลงนาสร้างเกษตรอัจฉริยะ เพื่อลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต พร้อมใช้รถอัดฟางเก็บเป็นฟางก้อนจำหน่ายสร้างรายได้ และลดการเผาต่อซัง ป้องกันปัญหาหมอกควันและค่าฝุ่น PM 2.5 เกินมาตรฐาน

ปัญหาใหญ่ของพื้นที่ภาคเหนือในปัจจุบันคือเรื่องมลพิษจากหมอกควัน และค่าฝุ่น PM 2.5 เกินมาตรฐาน ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหามลพิษทางอากาศคือ การเผาต่อซังข้าวและการเผาวัชพืชจากการทำเกษตรกรรม โดยเฉพาะการทำนาข้าว ซึ่งตามวิถีของเกษตรกรส่วนใหญ่ มักนิยมการเผาต่อซังข้าวทิ้ง เพื่อง่ายต่อการนำพื้นที่ไปใช้ปลูกพืชชนิดอื่น นอกจากไม่นำของเหลือใช้จากภาคการเกษตรมาใช้ให้เกิดประโยชน์แล้ว ยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วย ดังนั้นกรมส่งเสริมการเกษตร จึงเล็งเห็นถึงการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้สนับสนุนให้เกษตรกร รวมกลุ่มเป็นแปลงใหญ่เพื่อผลิตข้าวคุณภาพ ปลอดภัย ลดการใช้สารเคมีและลดการเผา

แปลงใหญ่ข้าวกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวคุณภาพบ้านสันหลวง ตำบลจันจว้า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เป็นอีกแปลงใหญ่ข้าว ที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินการผลิตข้าวคุณภาพ โดยได้รับการส่งเสริมและช่วยเหลือจากกรมส่งเสริมการเกษตร โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย สำนักงานเกษตรอำเภอแม่จัน และภาคเอกชน ในการบริหารจัดการให้เกิดการลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และการบริหารจัดการแปลง ตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต การบำรุงรักษา การพัฒนาคุณภาพ และการเก็บเกี่ยว ไปจนถึงด้านการตลาด โดยทางกลุ่มมีการจัดตั้งเป็นแปลงใหญ่ในปี 2560 มีสมาชิก 136 คน พื้นที่เพาะปลูก 1,554 ไร่ ปัจจุบันมีนายพรมมา ชาวลีแสน เป็นประธานแปลงใหญ่

ว่าที่ร้อยตรี ดุจเดี่ยว วงศ์ภักดี เกษตรจังหวัดเชียงราย กล่าวถึงการเข้าไปสนับสนุนแปลงใหญ่ข้าวกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวคุณภาพบ้านสันหลวงว่า ต้องการให้เกษตรกรมีข้าวคุณภาพ ปลอดภัย ไร้สาร และมีเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีไว้ต่อยอดในฤดูกาลถัดไป เพื่อไม่ให้เกิดการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าว ดังนั้นจึงประสานกับ

ทุกฝ่ายทั้งภาครัฐด้วยกันและภาคเอกชน เพื่อให้เข้ามาสนับสนุน เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย และสำนักงานเกษตรอำเภอแม่จัน จะเป็นองค์กรหลักในการสนับสนุนด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุน เช่น การใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ และน้ำหมักชีวภาพแทนการใช้ปุ๋ยและสารเคมี การพัฒนาคุณภาพข้าว เช่น การใช้ปุ๋ยให้ถูกที่ ถูกเวลา และถูกสัดส่วน และการใช้ชีวภัณฑ์ต่าง ๆ ในการกำจัดศัตรูข้าว ส่วนศูนย์วิจัยข้าวจังหวัดเชียงราย จะสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีให้ และมีภาคเอกชน เข้าช่วยเหลือด้านปัจจัยการผลิตเพื่อลดต้นทุน โดยการใช้เทคโนโลยีเกษตรแม่นยำ และเครื่องจักรการเกษตร เข้ามาช่วย

“เกษตรแปลงใหญ่ที่นี้จะดำเนินการตามหลัก Zero Burn หรือเกษตรปลอดการเผา ซึ่งหลังการเก็บเกี่ยวภาคเอกชนคือบริษัทสยามคูโบต้า จะสนับสนุนรถอัดฟางก้อน เพื่อนำตอซังข้าวไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น ๆ ต่อไป โดยรวบรวมเป็นธนาคารฟางเพื่อจำหน่ายสร้างรายได้ อันเป็นการลดการเผา สามารถลดจุดฮอตสปอตได้เป็นวงกว้าง เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและลดฝุ่น PM 2.5 โดยอัตโนมัติ ส่วนเริ่มฤดูการผลิต หรือช่วงทำนาใหม่ ๆ ทางบริษัทได้ นำเทคโนโลยีเกษตรแม่นยำมาใช้ในการผลิต เช่น นำรถดำนามาช่วยในการเพาะปลูก ใช้โดรนในการพ่นน้ำหมักชีวภาพ และช่วยดูแลแปลง พอถึงช่วงฤดูเก็บเกี่ยว ก็นำรถเกี่ยวข้าวเข้ามาช่วย ทำให้เกษตรกรแปลงใหญ่ข้าวกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวคุณภาพบ้านสันหลวง เรียนรู้ที่จะเป็นเกษตรกรอัจฉริยะ หรือ Smart Farmer ในอนาคต”

ส่วนด้านการตลาด เกษตรจังหวัดเชียงราย กล่าวว่า มีการทำเอ็มโอยูกับภาคเอกชนในการรับซื้อผลผลิต ทำให้ไม่มีปัญหาด้านการจำหน่าย รวมทั้งพัฒนาให้บรรจุก้าวสร้างแบรนด์ของชุมชนขึ้นมา ซึ่งที่แปลงใหญ่ข้าวสันหลวง มีแบรนด์ชื่อ 108 เป็นเลขหมู่บ้านของกลุ่มเกษตรกรสมาชิกที่เข้าร่วมเป็นแปลงใหญ่ คือราษฎรหมู่ที่ 10 และหมู่ที่ 8 ปัจจุบันได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี มีการจำหน่ายตามร้านค้าและการจัดงานต่างๆ สามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรอีกทางหนึ่ง

ด้านนายพรมมา ชาวลีแสน ประธานแปลงใหญ่ข้าวกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวคุณภาพบ้านสันหลวง กล่าวว่า ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 136 คน พื้นที่นาประมาณ 1,600 ไร่ มีแนวคิดในการใช้เทคโนโลยีการเกษตรแม่นยำเข้ามาช่วยจัดการแปลงนา เนื่องจากต้องการลดต้นทุน ลดเวลา และความยุ่งยากในการดูแลนาข้าว โดยมีบริษัทสยามคูโบต้า เข้ามาช่วยเหลือ มีเจ้าหน้าที่จากสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย และสำนักงานเกษตรอำเภอแม่จัน เข้ามาให้องค์ความรู้และคอยเป็นที่ปรึกษาให้ โดยหลังจากเข้าร่วมแปลงใหญ่ ในปี 2560-2561 สามารถลดต้นทุนรวมในการผลิตข้าวเจ้าและข้าวเหนียว ได้ประมาณ 14 % และในปี 2562-2565 ลดต้นทุนรวมในการผลิตข้าวเจ้าและข้าวเหนียว ได้ประมาณ 34 % โดยคำนวณจากพื้นที่ของกลุ่มจำนวน 1,554 ไร่

“สำหรับเมล็ดพันธุ์ ก่อนปี 2559 ใช้เมล็ดพันธุ์ จำนวน 15 กก./ไร่ เป็นเงิน 582,700 บาท ปัจจุบันใช้เพียง 7 กก./ไร่ เป็นเงิน 271,900 บาท ทำให้สามารถลดต้นทุนได้ 8 กก./ไร่ หรือคิดเป็นเงิน จำนวน 310,800 ด้านปุ๋ยเคมี ก่อนหน้านี้ใช้ไป 50 กก./ไร่ เป็นเงิน 943,000 บาท ปัจจุบัน 16 กก./ไร่ เป็นเงิน 306,000 บาท สามารถลดต้นทุนได้ 637,000 บาท ซึ่งอยู่ระหว่างลดใช้ปุ๋ยเคมีและจะหันมาใช้ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยอินทรีย์แทนสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ก่อนหน้านี้ใช้ไป 430 บาท/ไร่ เป็นเงิน 668,000 บาท ปัจจุบันไม่มีต้นทุน ทำให้ลดเงินไปได้ถึง 668,000 บาท และด้านเทคโนโลยี ก่อนหน้านี้จ้างแรงคนเป็นเงิน 1,200 บาท/ไร่ ปัจจุบัน จ้างรถดำนา ใช้ไป 1,200 บาท/ไร่ เช่นกัน แต่เทคโนโลยีดำนาได้เร็วกว่าคน จึงใช้เงินไป 181,000 บาท/ไร่ ลดต้นทุนไปได้ 32,000 บาท/ไร่”

ส่วนแนวคิด zero waste ปลอดภัย เกิดจากได้รับการสนับสนุนรจัดฟางจากภาคเอกชน ทำให้ไม่เหลือฟาง
ในนาข้าว จึงไม่มีการเผาเหมือนเมื่อก่อน เกษตรกรสามารถนำแปลงนาไปปลูกพืชชนิดอื่นได้ทันที เป็นการลด
ปัญหาหมอกควันได้เป็นอย่างดี และเหลือฟางอัดก้อนนำไปจำหน่ายสร้างรายได้อีกทางหนึ่ง

นายประสิทธิ์ ต๊ะต่องใจ เภรณูญิกแปลงใหญ่ข้าวกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวคุณภาพบ้านสันหลวง กล่าวว่า
เมื่อก่อนเกษตรกรไม่สามารถคำนวณต้นทุนการผลิตได้ เพราะไม่ได้จดบันทึก แต่หลังเข้ากลุ่มแปลงใหญ่ มี
เอกชนนำเทคโนโลยีเกษตรแม่นยำมาช่วย ทั้งการเพาะปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยว โดยเฉพาะการ
ปลูกที่เปลี่ยนมาใช้รถดำนาแทน ทำให้สามารถควบคุมปริมาณต้นพันธุ์ได้ การปลูกก็เป็นแถว สามารถดูแลด้าน
วัชพืชได้ง่าย ทำให้ข้าวมีคุณภาพ และมีปริมาณการผลิตที่เพิ่มขึ้น ทำให้เกษตรกรมีความง่ายและสะดวกในการ
ทำนาเพิ่มมากขึ้น ส่งต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดีขึ้นตามลำดับ

แปลงใหญ่ข้าวศรีดอนมูลเตรียมยกระดับเป็นศูนย์ผลผลิตและจำหน่ายเมล็ดข้าวคุณภาพครบวงจร

กรมส่งเสริมการเกษตร หนุนแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล จังหวัดเชียงราย ใช้เครื่องจักรการเกษตรลดต้นทุน พัฒนาคุณภาพ แปรรูป และลดเวลาทำงาน พร้อมอัดฟางก้อนขาย และใช้ประโยชน์ด้านเกษตร ปศุสัตว์ และพลังงาน ตามนโยบาย Chiang Rai Zero Burn Model ให้เกษตรกรยุคใหม่ ร่วมใจหยุดเผา เติมน้ำยกระดับเป็นศูนย์ผลผลิตและจำหน่ายเมล็ดข้าวคุณภาพครบวงจร

"ข้าว" ถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย นอกจากจำเป็นและสำคัญต่อการดำรงชีวิตแล้วข้าวยังเป็นแหล่งสร้างรายได้แก่เกษตรกรไทยปีละจำนวนมาก แต่หลายพื้นที่ประสบปัญหาด้านการตลาดและราคาตกต่ำ รวมถึงไปภัยธรรมชาติและต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตรจึงเข้าดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นแปลงใหญ่ข้าว เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้การจัดการแปลง เทคโนโลยีลดต้นทุน แก้ปัญหาขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ดีและต่อยอดแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อรองรับความต้องการของตลาด และยกระดับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวให้มีการวางแผนการผลิต การเก็บรักษา การจำหน่าย และแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับภาวะการตลาดในแต่ละฤดูกาล

แปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เป็นอีกกลุ่มเกษตรกรที่กรมส่งเสริมการเกษตร โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย และสำนักงานเกษตรอำเภอเชียงแสน สนับสนุนให้มีการรวมตัวกันและจัดตั้งเป็นศูนย์ข้าวชุมชน ตั้งแต่ปี 2556 มีสมาชิกแรกเริ่มจำนวน 32 ราย เนื่องจากประสบปัญหาขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีและต้องการยกระดับเป็นการทำนาข้าวปลอดภัย ลดการใช้สารเคมี และในปี 2560 จึงจัดตั้งเป็นแปลงใหญ่ เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ปัจจุบันมีนายธนาญวัฒน์ จันทอง เป็นผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล มีสมาชิก 38 ราย พื้นที่เพาะปลูกรวม 898 ไร่

ว่าที่ร้อยตรี ดุจเดี่ยว วงศ์ภักดิ์ เกษตรจังหวัดเชียงราย กล่าวว่าแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชน ตำบลศรีดอนมูล เป็นการต่อยอดจากความสำเร็จของแปลงใหญ่ข้าวกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวคุณภาพบ้านสันหลวงอำเภอแม่จัน ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน โดยเฉพาะบริษัทคูโบต้า ที่สนับสนุนงบประมาณและเทคโนโลยีการเกษตรเพื่อใช้ในกระบวนการผลิตทั้งหมด ตั้งแต่การเพาะต้นกล้า การใช้รถดำนา การใช้โดรนพ่นน้ำหมักชีวภาพและน้ำยาต่าง ๆ การใช้รถเกี่ยวข้าว และการใช้รถอัดฟางก้อน เพื่อให้เกษตรกรได้ใช้พื้นที่แปลงนาหลังเก็บเกี่ยวปลูกพืชใช้น้ำน้อยได้ต่อไป และไม่ให้เกิดการเผาตอซังข้าวเหมือนเมื่อก่อน อันเป็นไปตามนโยบาย Chiang Rai Zero Burn Model ที่รณรงค์ให้เกษตรกรใหม่ ร่วมใจหยุดเผา หรือหยุดเผาได้ 5 ดี ประกอบด้วย อากาศดี ดินดี รายได้ สุขภาพดี และสิ่งแวดล้อมดี ดังนั้นการทำนาสมัยใหม่ จึงจำเป็นต้องใช้เครื่องจักรควบคู่ไปกับแรงงานคน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน เพิ่มความคล่องตัว ความสะดวกสบาย ลดระยะเวลาในการผลิต และนำไปวัสดุเหลือใช้ไปต่อยอดด้านอื่น ๆ ได้

“แปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล นอกจากมีความโดดเด่นด้านเมล็ดพันธุ์ดีมีคุณภาพแล้ว ยังโดดเด่นเรื่องการแปรรูปผลผลิตด้วยโดยมีการนำข้าวที่เหลือจากการจำหน่ายทั่วไปหรือนำข้าวที่ไม่ผ่านคุณภาพไปผลิตเป็นคราฟต์เบียร์(Craft Beer) ส่วนฟางข้าว ก็นำไปใช้ด้านปศุสัตว์ เช่น เป็นอาหารให้โค กระบือ และอัดเป็นฟางก้อน จำหน่ายก้อนละ 35-60 บาท ส่วนพื้นที่ที่ไม่มีปศุสัตว์ นำไปใช้เพาะเห็ดฟาง ทำปุ๋ยหมัก และใช้คลุมหน้าดิน นอกจากนี้ฟางยังใช้ผลิตชีวมวล เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตภาคอุตสาหกรรม และใช้ผลิตถ่านชีวภาพ(ไบโอชาร์)ได้ด้วย” เกษตรจังหวัดเชียงราย กล่าว

ด้านนายธนาวัฒน์ จันทพงษ์ ผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล กล่าวว่าดำเนินการตามนโยบายแปลงใหญ่ 5 ด้าน มาตลอด นั่นคือ การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพ บริหารจัดการแปลง และจัดการด้านตลาด หลังเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่ ในปี 2560-2561 สามารถลดต้นทุนรวมในการผลิตข้าวเจ้าและข้าวเหนียว ได้ร้อยละ 14 และในปี 2562-2565 สามารถลดต้นทุนรวมการผลิตได้ถึงร้อยละ 34 จากต้นทุนเดิมในห้วงปี 2559 ขณะเดียวกันยังสามารถเพิ่มผลผลิตข้าวเจ้าได้ถึงร้อยละ 8.7 และเพิ่มผลผลิตข้าวเหนียวได้ร้อยละ 2.8 อีกด้วยโดยสมาชิกบางรายได้สามารถผลิตข้าวได้จำนวน 600-700 กิโลกรัมต่อไร่ จากเดิมผลิตได้เพียง 500 กิโลกรัมต่อไร่

ในปี 2565 สมาชิกแปลงใหญ่ได้พัฒนาคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวและผลิตข้าวได้มาตรฐาน GAP จนได้รับรางวัลการประกวดข้าวหอมมะลิ ประเภทรายบุคคลและสถาบันเกษตรกร นอกจากนี้ยังมีการต่อยอด โดยการแปรรูปเป็นข้าวกล้องสำเร็จรูป ข้าวแพ็คสุญญากาศขนาดเล็ก เพื่อทำเป็นของขวัญหรือของขวัญ มีการนำข้าวไปผลิตเครื่องดื่มมอลต์และสาโท จากข้าวข.6(ข้าวพันธุ์ศรีดอนมูล)ส่วนฟาง ใช้เป็นอาหารเลี้ยงสัตว์ ทำเป็นก้อนอิฐจากฟางข้าว หรือก้อนเห็ดนอกจากนี้เมื่อสีข้าวแล้ว ยังได้รำหยาบ รำละเอียด ปลายข้าว และแกลบ สามารถใช้ประโยชน์หรือขายได้ทุกส่วนไม่มีเหลือทิ้งเป็นขยะแต่อย่างใด(Zero Waste)

ส่วนการตลาด ผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล กล่าวว่า ได้จับมือกับภาคเอกชนทำโครงการตลาดนำการผลิต มีการทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ไปจำหน่ายตามความต้องการของตลาด ทั้งข้าวเจ้าและข้าวเหนียว ซึ่งทำให้ได้ราคาดีและผลผลิตไม่ล้นตลาดเป็นการวางแผนการตลาดล่วงหน้า เพื่อให้สมาชิกแปลงใหญ่มั่นใจว่า เมื่อถึงเวลาขายข้าวจะได้ราคาที่ตกลงกันไว้อย่างแน่นอน โดยคุณภาพข้าวและเงื่อนไขอื่น ๆ ต้องเป็นไปตามข้อตกลงและสัญญาซื้อขาย

"สำหรับทางรอดและทางออกของชาวนาในปัจจุบันและอนาคตนั้น ได้ร่วมกับภาครัฐและเอกชนที่เป็นเครือข่าย ร่วมกันผลักดันแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูลเป็นศูนย์เพาะพันธุ์กล้า เพื่อบริหารจัดการให้เกษตรกรทั่วไปได้ใช้ประโยชน์ โดยเริ่มมีคำสั่งซื้อจากภาคเอกชนมาบ้างแล้ว ซึ่งจะเป็นโอกาสให้ชุมชนมีช่องทางจำหน่ายข้าวได้ดียิ่งขึ้นและในอนาคตทางกลุ่มมีเป้าหมายที่จะผลักดันให้เป็นศูนย์ผลิตและจำหน่ายเมล็ดข้าวข้าวคุณภาพแบบครบวงจรในอนาคต" ผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล กล่าว

แปลงใหญ่ข้าวศรีดอนมูล เตรียมยกระดับเป็นศูนย์ผลผลิต และจำหน่ายเมล็ดข้าวคุณภาพครบวงจร

กรมส่งเสริมการเกษตร หนุนแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล จังหวัดเชียงราย ใช้เครื่องจักรการเกษตรลดต้นทุน พัฒนาคุณภาพ แปรรูป และลดเวลาทำงาน พร้อมอัดฟางก้อนขาย และใช้ประโยชน์ด้านเกษตร ปศุสัตว์ และพลังงาน ตามนโยบาย Chiang Rai Zero Burn Model ให้เกษตรกรยุคใหม่ ร่วมใจหยุดเผา เดินหน้ายกระดับเป็นศูนย์ผลผลิตและจำหน่ายเมล็ดข้าวคุณภาพครบวงจร

"ข้าว" ถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย นอกจากจำเป็นและสำคัญต่อการดำรงชีวิตแล้ว ข้าวยังเป็นแหล่งสร้างรายได้แก่เกษตรกรไทยปีละจำนวนมาก แต่หลายพื้นที่ประสบปัญหาด้านการตลาดและราคาตกต่ำ รวมถึงไปภัยธรรมชาติและต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร จึงเข้าดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นแปลงใหญ่ข้าว เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้การจัดการแปลง เทคโนโลยีลดต้นทุน แก้ปัญหาขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ดีและต่อยอดแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อรองรับความต้องการของตลาด และยกระดับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวให้มีการวางแผนการผลิต การเก็บรักษา การจำหน่าย และแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับภาวะการตลาดในแต่ละฤดูกาล

แปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เป็นอีกกลุ่มเกษตรกรที่กรมส่งเสริมการเกษตร โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย และสำนักงานเกษตรอำเภอเชียงแสน สนับสนุนให้มีการรวมตัวกันและจัดตั้งเป็นศูนย์ข้าวชุมชน ตั้งแต่ปี 2556 มีสมาชิกแรกเริ่มจำนวน 32 ราย เนื่องจากประสบปัญหาขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีและต้องการยกระดับเป็นการทำนาข้าวปลอดภัย ลดการใช้สารเคมี และในปี 2560 จึงจัดตั้งเป็นแปลงใหญ่ เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ปัจจุบันมีนายธนาภรณ์ จันทอง เป็นผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล มีสมาชิก 38 ราย พื้นที่เพาะปลูกรวม 898 ไร่

ว่าที่ร้อยตรี ดุจเดี่ยว วงศ์ภักดิ์ เกษตรจังหวัดเชียงราย กล่าวว่า แปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล เป็นการต่อยอดจากความสำเร็จของแปลงใหญ่ข้าวกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวคุณภาพบ้านสันหลวงอำเภอแม่จัน ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน โดยเฉพาะบริษัทคูโบต้า ที่สนับสนุนงบประมาณและเทคโนโลยีการเกษตร เพื่อใช้ในกระบวนการผลิตทั้งหมด ตั้งแต่การเพาะต้นกล้า การใช้รถดำนา การใช้โดรนพ่นน้ำหมักชีวภาพและ

น้ำยาต่าง ๆ การใช้รถเกี่ยวข้าว และการใช้รถอัดฟางก้อน เพื่อให้เกษตรกรได้ใช้พื้นที่แปลงนาหลังเก็บเกี่ยวปลูกพืชใช้น้ำน้อยได้ต่อไป และไม่ให้เกิดการเผาตอซังข้าวเหมือนเมื่อก่อน อันเป็นไปตามนโยบาย Chiang Rai Zero Burn Model ที่รณรงค์ให้เกษตรกรยุคใหม่ ร่วมใจหยุดเผา หรือหยุดเผาได้ 5 ดี ประกอบด้วย อากาศดี ดินดี รายได้ดี สุขภาพดี และสิ่งแวดล้อมดี ดังนั้นการดำเนินงานใหม่ จึงจำเป็นต้องใช้เครื่องจักรควบคู่ไปกับแรงงานคน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน เพิ่มความคล่องตัว ความสะดวกสบาย ลดระยะเวลาในการผลิต และนำไปวัสดุเหลือใช้ไปต่อยอดด้านอื่น ๆ ได้

“แปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล นอกจากมีความโดดเด่นด้านเมล็ดพันธุ์ดีมีคุณภาพแล้ว ยังโดดเด่นเรื่องการแปรรูปผลผลิตด้วย โดยมีการนำข้าวที่เหลือจากการจำหน่ายทั่วไปหรือนำข้าวที่ไม่ผ่านคุณภาพไปผลิตเป็นคราฟต์เบียร์ (Craft Beer) ส่วนฟางข้าว ก็นำไปใช้ด้านปศุสัตว์ เช่น เป็นอาหารให้โค กระบือ และอัดเป็นฟางก้อน จำหน่ายก้อนละ 35-60 บาท ส่วนพื้นที่ที่ไม่มีปศุสัตว์ นำไปใช้เพาะเห็ดฟาง ทำปุ๋ยหมัก และใช้คลุมหน้าดิน นอกจากนี้ฟางยังใช้ผลิตชีวมวล เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตภาคอุตสาหกรรม และใช้ผลิตถ่านชีวภาพ (ไบโอชาร์) ได้ด้วย” เกษตรจังหวัดเชียงราย กล่าว

ด้านนายธนาญวัฒน์ จันพอง ผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล กล่าวว่า ดำเนินการตามนโยบายแปลงใหญ่ 5 ด้าน มาตลอด นั่นคือ การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพ บริหารจัดการแปลง และจัดการด้านตลาด หลังเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่ ในปี 2560-2561 สามารถลดต้นทุนรวมในการผลิตข้าวเจ้าและข้าวเหนียว ได้ร้อยละ 14 และในปี 2562-2565 สามารถลดต้นทุนรวมการผลิตได้ถึงร้อยละ 34 จากต้นทุนเดิมในห้วงปี 2559 ขณะเดียวกันยังสามารถเพิ่มผลผลิตข้าวเจ้าได้ถึงร้อยละ 8.7 และเพิ่มผลผลิตข้าวเหนียวได้ร้อยละ 2.8 อีกด้วย โดยสมาชิกบางรายได้สามารถผลิตข้าวได้จำนวน 600-700 กิโลกรัมต่อไร่ จากเดิมผลิตได้เพียง 500 กิโลกรัมต่อไร่

ในปี 2565 สมาชิกแปลงใหญ่ได้พัฒนาคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวและผลิตข้าวได้มาตรฐาน GAP จนได้รับรางวัลการประกวดข้าวหอมมะลิ ประเภทรายบุคคลและสถาบันเกษตรกร นอกจากนี้ยังมีการต่อยอด โดยการแปรรูปเป็นข้าวกล้องสำเร็จรูป ข้าวแพ็คสุญญากาศขนาดเล็ก เพื่อทำเป็นของขวัญหรือของขวัญ มีการนำข้าวไปผลิตเครื่องดื่มมอลต์ และสาโท จากข้าว กข.6 (ข้าวพันธุ์ศรีดอนมูล) ส่วนฟาง ใช้เป็นอาหารเลี้ยงสัตว์ ทำเป็นก้อนอิฐจากฟางข้าว หรือก้อนเห็ด นอกจากนี้เมื่อสีข้าวแล้ว ยังได้รำหยาบ รำละเอียด ปลายข้าว และแกลบ สามารถใช้ประโยชน์หรือขายได้ทุกส่วนไม่มีเหลือทิ้งเป็นขยะแต่อย่างใด (Zero Waste)

ส่วนการตลาด ผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล กล่าวว่า ได้จับมือกับภาคเอกชน ทำโครงการตลาดนำการผลิต มีการทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ไปจำหน่ายตามความต้องการของตลาด ทั้งข้าวเจ้าและข้าวเหนียว ซึ่งทำให้ได้ราคาดีและผลผลิตไม่ล้นตลาด เป็นการวางแผนการตลาดล่วงหน้า เพื่อให้สมาชิกแปลงใหญ่มั่นใจว่า เมื่อถึงเวลาขายข้าวจะได้ราคาที่ตกลงกันไว้อย่างแน่นอน โดยคุณภาพข้าวและเงื่อนไขอื่น ๆ ต้องเป็นไปตามข้อตกลงและสัญญาซื้อขาย

“สำหรับทางรอดและทางออกของชาวนาในปัจจุบันและอนาคตนั้น ได้ร่วมกับภาครัฐและเอกชนที่เป็นเครือข่าย ร่วมกันผลักดันแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล เป็นศูนย์เพาะพันธุ์กล้า เพื่อจำหน่ายให้กับเครือข่ายและเกษตรกรทั่วไป โดยเริ่มมีคำสั่งซื้อจากภาคเอกชนมาบ้างแล้ว ซึ่งจะเป็นโอกาสให้ชุมชนมีช่องทางจำหน่ายข้าวได้ดียิ่งขึ้น และในอนาคตทางกลุ่มมีเป้าหมายที่จะผลักดันให้เป็นศูนย์ผลผลิตและจำหน่ายเมล็ดข้าวข้าวคุณภาพแบบครบวงจรในอนาคต” ผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล กล่าว

ศูนย์ความรู้เกษตร

แปลงใหญ่ข้าวศรีดอนมูลเตรียมยกระดับเป็นศูนย์ผลผลิตและจำหน่ายเมล็ดข้าวคุณภาพครบวงจร

กรมส่งเสริมการเกษตร หนุนแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล จังหวัดเชียงราย ใช้เครื่องจักรการเกษตรลดต้นทุน พัฒนาคุณภาพ แปรรูป และลดเวลาทำงาน พร้อมอัดฟางก้อนขาย และใช้ประโยชน์ด้านเกษตร ปศุสัตว์ และพลังงาน ตามนโยบาย Chiang Rai Zero Burn Model ให้เกษตรกรยุคใหม่ ร่วมใจหยุดเผา เติมน้ำยกระดับเป็นศูนย์ผลผลิตและจำหน่ายเมล็ดข้าวคุณภาพครบวงจร

"ข้าว"ถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย นอกจากจำเป็นและสำคัญต่อการดำรงชีวิตแล้ว ข้าวยังเป็นแหล่งสร้างรายได้แก่เกษตรกรไทยปีละจำนวนมาก แต่หลายพื้นที่ประสบปัญหาด้านการตลาดและราคาตกต่ำ รวมถึงไปภัยธรรมชาติและต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร จึงเข้าดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นแปลงใหญ่ข้าว เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้การจัดการแปลง เทคโนโลยีลดต้นทุน แก้ปัญหาขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ดีและต่อยอดแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อรองรับความต้องการของตลาด และยกระดับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวให้มีการวางแผนการผลิต การเก็บรักษา การจำหน่าย และแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับภาวะการตลาดในแต่ละฤดูกาล

แปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เป็นอีกกลุ่มเกษตรกรที่กรมส่งเสริมการเกษตร โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย และสำนักงานเกษตรอำเภอเชียงแสน สนับสนุนให้มีการรวมตัวกันและจัดตั้งเป็นศูนย์ข้าวชุมชน ตั้งแต่ปี 2556 มีสมาชิกแรกเริ่มจำนวน 32 ราย เนื่องจากประสบปัญหาขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีและต้องการยกระดับเป็นการทำนาข้าวปลอดภัย ลดการใช้สารเคมี และในปี 2560 จึงจัดตั้งเป็นแปลงใหญ่ เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ปัจจุบันมีนายธนาณัฐวัฒน์ จันทพงษ์ เป็นผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล มีสมาชิก 38 ราย พื้นที่เพาะปลูกรวม 898 ไร่

ว่าที่ร้อยตรี ดุจเดี่ยว วงศ์ภักดิ์ เกษตรจังหวัดเชียงราย กล่าวว่า แปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล เป็นการต่อยอดจากความสำเร็จของแปลงใหญ่ข้าวกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวคุณภาพบ้านสันหลวงอำเภอแม่จัน ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน โดยเฉพาะบริษัทคูโบต้า ที่สนับสนุนงบประมาณและเทคโนโลยีการเกษตรเพื่อใช้ในกระบวนการผลิตทั้งหมด ตั้งแต่การเพาะต้นกล้า การใช้รถดำนา การใช้โดรนพ่นน้ำหมักชีวภาพและน้ำยาต่าง ๆ การใช้รถเกี่ยวข้าว และการใช้รถอัดฟางก้อน เพื่อให้เกษตรกรได้ใช้พื้นที่แปลงนาหลังเก็บเกี่ยว

ปลูกพืชใช้น้ำน้อยได้ต่อไป และไม่ให้เกิดการเผาต่อซึ่งข้าวเหมือนเมื่อก่อน อันเป็นไปตามนโยบาย Chiang Rai Zero Burn Model ที่รณรงค์ให้เกษตรกรใหม่ ร่วมใจหยุดเผา หรือหยุดเผาได้ 5 ตี ประกอบด้วย อากาศดี ดินดี รายได้ สุขภาพดี และสิ่งแวดล้อมดี ดังนั้นการทำงานสมัยใหม่ จึงจำเป็นต้องใช้เครื่องจักรควบคู่ไปกับแรงงานคน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน เพิ่มความคล่องตัว ความสะดวกสบาย ลดระยะเวลาในการผลิต และนำไปวัสดุเหลือใช้ไปต่อยอดด้านอื่น ๆ ได้

“แปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล นอกจากมีความโดดเด่นด้านเมล็ดพันธุ์ดีมีคุณภาพแล้ว ยังโดดเด่นเรื่องการแปรรูปผลผลิตด้วย โดยมีการนำข้าวที่เหลือจากการจำหน่ายทั่วไปหรือนำข้าวที่ไม่ผ่านคุณภาพไปผลิตเป็นคราฟต์เบียร์(Craft Beer) ส่วนฟางข้าว ก็นำไปใช้ด้านปศุสัตว์ เช่น เป็นอาหารให้โค กระบือ และอัดเป็นฟางก้อน จำหน่ายก้อนละ 35-60 บาท ส่วนพื้นที่ที่ไม่มีปศุสัตว์ นำไปใช้เพาะเห็ดฟาง ทำปุ๋ยหมัก และใช้คลุมหน้าดิน นอกจากนี้ฟางยังใช้ผลิตชีวมวล เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตภาคอุตสาหกรรม และใช้ผลิตถ่านชีวภาพ(ไบโอชาร์)ได้ด้วย” เกษตรจังหวัดเชียงราย กล่าว

ด้านนายธนาวัฒน์ จันทพงษ์ ผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล กล่าวว่า ดำเนินการตามนโยบายแปลงใหญ่ 5 ด้าน มาตลอด นั่นคือ การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพ บริหารจัดการแปลง และจัดการด้านตลาด หลังเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่ ในปี 2560-2561 สามารถลดต้นทุนรวมในการผลิตข้าวเจ้าและข้าวเหนียว ได้ร้อยละ 14 และในปี 2562-2565 สามารถลดต้นทุนรวมการผลิตได้ถึงร้อยละ 34 จากต้นทุนเดิมในห้วงปี 2559 ขณะเดียวกันยังสามารถเพิ่มผลผลิตข้าวเจ้าได้ถึงร้อยละ 8.7 และเพิ่มผลผลิตข้าวเหนียวได้ร้อยละ 2.8 อีกด้วย โดยสมาชิกบางรายได้สามารถผลิตข้าวได้จำนวน 600-700 กิโลกรัมต่อไร่ จากเดิมผลิตได้เพียง 500 กิโลกรัมต่อไร่

ในปี 2565 สมาชิกแปลงใหญ่ได้พัฒนาคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวและผลิตข้าวได้มาตรฐาน GAP จนได้รับรางวัลการประกวดข้าวหอมมะลิ ประเภทรายบุคคลและสถาบันเกษตร นอกจากนี้ยังมีการต่อยอด โดยการแปรรูปเป็นข้าวกล้องสำเร็จรูป ข้าวแพ็คเกจสุญญากาศขนาดเล็ก เพื่อทำเป็นของขวัญหรือของชำร่วย มีการนำข้าวไปผลิตเครื่องตีम्मอลต์ และสาโท จากข้าวข.6(ข้าวพันธุ์ศรีดอนมูล)ส่วนฟาง ใช้เป็นอาหารเลี้ยงสัตว์ ทำเป็นก้อนอิฐจากฟางข้าว หรือก้อนเห็ด นอกจากนี้เมื่อสีข้าวแล้ว ยังได้รำหยาบ รำละเอียด ปลายข้าว และแกลบ สามารถใช้ประโยชน์หรือขายได้ทุกส่วนไม่มีเหลือทิ้งเป็นขยะแต่อย่างใด(Zero Waste)

ส่วนการตลาด ผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล กล่าวว่า ได้จับมือกับภาคเอกชน ทำโครงการตลาดนำการผลิต มีการทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ไปจำหน่ายตามความต้องการของตลาด ทั้งข้าวเจ้าและข้าวเหนียว ซึ่งทำให้ได้ราคาดีและผลผลิตไม่ล้นตลาด เป็นการวางแผนการตลาดล่วงหน้า เพื่อให้สมาชิกแปลงใหญ่มั่นใจว่า เมื่อถึงเวลาขายข้าวจะได้ราคาที่ตกลงกันไว้อย่างแน่นอน โดยคุณภาพข้าวและเงื่อนไขอื่น ๆ ต้องเป็นไปตามข้อตกลงและสัญญาซื้อขาย

"สำหรับทางรอดและทางออกของชาวนาในปัจจุบันและอนาคตนั้น ได้ร่วมกับภาครัฐและเอกชนที่เป็นเครือข่าย ร่วมกันผลักดันแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล เป็นศูนย์เพาะพันธุ์กล้า เพื่อจำหน่ายให้กับเครือข่ายและเกษตรกรทั่วไป โดยเริ่มมีคำสั่งซื้อจากภาคเอกชนมาบ้างแล้ว ซึ่งจะเปิดโอกาสให้ชุมชนมีช่องทางจำหน่ายข้าวได้ดียิ่งขึ้น และในอนาคตทางกลุ่มมีเป้าหมายที่จะผลักดันให้เป็นศูนย์ผลผลิตและจำหน่ายเมล็ดข้าวคุณภาพแบบครบวงจรในอนาคต”ผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล กล่าว

อีสานภาพแห่งความคิด ไทยโพสต์

แปลงใหญ่ข้าวศรีดอนมูลเตรียมยกระดับเป็นศูนย์ผลผลิตและจำหน่ายเมล็ดข้าวคุณภาพครบวงจร

กรมส่งเสริมการเกษตร หนุนแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล จังหวัดเชียงราย ใช้เครื่องจักรการเกษตรลดต้นทุน พัฒนาคุณภาพ แปรรูป และลดเวลาทำงาน พร้อมอัดฟางก้อนขาย และใช้ประโยชน์ด้านเกษตร ปศุสัตว์ และพลังงาน ตามนโยบาย Chiang Rai Zero Burn Model ให้เกษตรกรยุคใหม่ ร่วมใจหยุดเผา เติมน้ำยกระดับเป็นศูนย์ผลผลิตและจำหน่ายเมล็ดข้าวคุณภาพครบวงจร

"ข้าว" ถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย นอกจากจำเป็นและสำคัญต่อการดำรงชีวิตแล้ว ข้าวยังเป็นแหล่งสร้างรายได้แก่เกษตรกรไทยปีละจำนวนมาก แต่หลายพื้นที่ประสบปัญหาด้านการตลาดและราคาตกต่ำ รวมถึงไปภัยธรรมชาติและต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร จึงเข้าดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นแปลงใหญ่ข้าว เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้การจัดการแปลง เทคโนโลยีลดต้นทุน แก้ปัญหาขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ดีและต่อยอดแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อรองรับความต้องการของตลาด และยกระดับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวให้มีการวางแผนการผลิต การเก็บรักษา การจำหน่าย และแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับภาวะการตลาดในแต่ละฤดูกาล

แปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เป็นอีกกลุ่มเกษตรกรที่กรมส่งเสริมการเกษตร โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย และสำนักงานเกษตรอำเภอเชียงแสน สนับสนุนให้มีการรวมตัวกันและจัดตั้งเป็นศูนย์ข้าวชุมชน ตั้งแต่ปี 2556 มีสมาชิกแรกเริ่มจำนวน 32 ราย เนื่องจากประสบปัญหาขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีและต้องการยกระดับเป็นการทำนาข้าวปลอดภัย ลดการใช้สารเคมี และในปี 2560 จึงจัดตั้งเป็นแปลงใหญ่ เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ปัจจุบันมีนายธนาวัฒน์ จันทพงษ์ เป็นผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล มีสมาชิก 38 ราย พื้นที่เพาะปลูกรวม 898 ไร่

ว่าที่ร้อยตรี ดุจเดี่ยว วงศ์ภักดิ์ เกษตรจังหวัดเชียงราย กล่าวว่า แปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล เป็นการต่อยอดจากความสำเร็จของแปลงใหญ่ข้าวกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวคุณภาพบ้านสันหลวงอำเภอแม่จัน ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน โดยเฉพาะบริษัทคูโบต้า ที่สนับสนุนงบประมาณและเทคโนโลยีการเกษตร เพื่อใช้ในกระบวนการผลิตทั้งหมด ตั้งแต่การเพาะต้นกล้า การใช้รถดำนา การใช้โดรนพ่นน้ำหมักชีวภาพและน้ำยาต่าง ๆ การใช้รถเกี่ยวข้าว และการใช้รถอัดฟางก้อน เพื่อให้เกษตรกรได้ใช้พื้นที่แปลงนาหลังเก็บเกี่ยวปลูกพืชใช้น้ำน้อยได้ต่อไป และไม่ให้เกิดการเผาตอซังข้าวเหมือนเมื่อก่อน อันเป็นไปตามนโยบาย Chiang Rai Zero Burn Model ที่ฉรณรงค์ให้เกษตรกรยุคใหม่ ร่วมใจหยุดเผา หรือหยุดเผาได้ 5 ดี ประกอบด้วย อากาศดี ดินดี รายได้ สุขภาพดี และสิ่งแวดล้อมดี ดังนั้นการทำงานสมัยใหม่ จึงจำเป็นต้องใช้เครื่องจักรควบคุมไปกับแรงงานคน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน เพิ่มความคล่องตัว ความสะดวกสบาย ลดระยะเวลาในการผลิต และนำไปวัสดุเหลือใช้ไปต่อยอดด้านอื่น ๆ ได้

“แปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล นอกจากมีความโดดเด่นด้านเมล็ดพันธุ์ดีมีคุณภาพแล้ว ยังโดดเด่นเรื่องการแปรรูปผลผลิตด้วย โดยมีการนำข้าวที่เหลือจากการจำหน่ายทั่วไปหรือนำข้าวที่ไม่ผ่านคุณภาพไปผลิตเป็นคราฟต์เบียร์ (Craft Beer) ส่วนฟางข้าว ก็นำไปใช้ด้านปศุสัตว์ เช่น เป็นอาหารให้โค กระบือ และอัดเป็นฟางก้อน จำหน่ายก้อนละ 35-60 บาท ส่วนพื้นที่ที่ไม่มีปศุสัตว์ นำไปใช้เพาะเห็ดฟาง ทำปุ๋ยหมัก และใช้คลุมหน้าดิน นอกจากนี้ฟางยังใช้ผลิตชีวมวล เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตภาคอุตสาหกรรม และใช้ผลิตถ่านชีวภาพ (ไบโอชาร์) ได้ด้วย” เกษตรจังหวัดเชียงราย กล่าว

ด้านนายธนาญวัฒน์ จันพอง ผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล กล่าวว่า ดำเนินการตามนโยบายแปลงใหญ่ 5 ด้าน มาตลอด นั่นคือ การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพ บริหารจัดการแปลง และจัดการด้านตลาด หลังเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่ ในปี 2560-2561 สามารถลดต้นทุนรวมในการผลิตข้าวเจ้าและข้าวเหนียว ได้ร้อยละ 14 และในปี 2562-2565 สามารถลดต้นทุนรวมการผลิตได้ถึงร้อยละ 34 จากต้นทุนเดิมในห้วงปี 2559 ขณะเดียวกันยังสามารถเพิ่มผลผลิตข้าวเจ้าได้ถึงร้อยละ 8.7 และเพิ่มผลผลิตข้าวเหนียวได้ร้อยละ 2.8 อีกด้วย โดยสมาชิกบางรายได้สามารถผลิตข้าวได้จำนวน 600-700 กิโลกรัมต่อไร่ จากเดิมผลิตได้เพียง 500 กิโลกรัมต่อไร่

ในปี 2565 สมาชิกแปลงใหญ่ได้พัฒนาคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวและผลิตข้าวได้มาตรฐาน GAP จนได้รับรางวัลการประกวดข้าวหอมมะลิ ประเภทรายบุคคลและสถาบันเกษตร นอกจากนี้ยังมีการต่อยอด โดยการแปรรูปเป็นข้าวกึ่งสำเร็จรูป ข้าวแพ็คเกจสุญญากาศขนาดเล็ก เพื่อทำเป็นของขวัญหรือของชำร่วย มีการนำข้าวไปผลิตเครื่องดื่มมอลต์ และสาโท จากข้าวข.6 (ข้าวพันธุ์ศรีดอนมูล) ส่วนฟาง ใช้เป็นอาหารเลี้ยงสัตว์ ทำเป็นก้อนอิฐจากฟางข้าว หรือก้อนเห็ด นอกจากนี้เมื่อสีข้าวแล้ว ยังได้รำหยาบ รำละเอียด ปลายข้าว และแกลบ สามารถใช้ประโยชน์หรือขายได้ทุกส่วนไม่มีเหลือทิ้งเป็นขยะแต่อย่างใด (Zero Waste)

ส่วนการตลาด ผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล กล่าวว่า ได้จับมือกับภาคเอกชน ทำโครงการตลาดนำการผลิต มีการทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ไปจำหน่ายตามความต้องการของตลาด ทั้งข้าวเจ้าและข้าวเหนียว ซึ่งทำให้ได้ราคาดีและผลผลิตไม่ล้นตลาด เป็นการวางแผนการตลาดล่วงหน้า เพื่อให้สมาชิกแปลงใหญ่มั่นใจว่า เมื่อถึงเวลาขายข้าวจะได้ราคาที่ตกลงกันไว้อย่างแน่นอน โดยคุณภาพข้าวและเงื่อนไขอื่น ๆ ต้องเป็นไปตามข้อตกลงและสัญญาซื้อขาย

“สำหรับทางรอดและทางออกของชาวนาในปัจจุบันและอนาคตนั้น ได้ร่วมกับภาครัฐและเอกชนที่เป็นเครือข่าย ร่วมกันผลักดันแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล เป็นศูนย์เพาะพันธุ์กล้า เพื่อจำหน่ายให้กับ

เครือข่ายและเกษตรกรทั่วไป โดยเริ่มมีคำสั่งซื้อจากภาคเอกชนมาบ้างแล้ว ซึ่งจะเป็นโอกาสให้ชุมชนมีช่องทางจำหน่ายข้าวได้ดียิ่งขึ้น และในอนาคตทางกลุ่มมีเป้าหมายที่จะผลักดันให้เป็นศูนย์ผลผลิตและจำหน่ายเมล็ดข้าวข้าวคุณภาพแบบครบวงจรในอนาคต”ผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล กล่าว

เสิร์ฟจากฟาร์ม

ทุกข่าวสารด้านการเกษตรจากทุกทิศทั่วไทย

แปลงใหญ่ข้าวศรีดอนมูลเตรียมยกระดับเป็นศูนย์ผลผลิตและจำหน่ายเมล็ดข้าวคุณภาพครบวงจร

กรมส่งเสริมการเกษตร หนุนแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล จังหวัดเชียงราย ใช้เครื่องจักรการเกษตรลดต้นทุน พัฒนาคุณภาพ แปรรูป และลดเวลาทำงาน พร้อมอัดฟางก้อนขาย และใช้ประโยชน์ด้านเกษตร ปศุสัตว์ และพลังงาน ตามนโยบาย Chiang Rai Zero Burn Model ให้เกษตรกรยุคใหม่ ร่วมใจหยุดเผา เติมน้ำยกระดับเป็นศูนย์ผลผลิตและจำหน่ายเมล็ดข้าวคุณภาพครบวงจร

"ข้าว"ถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย นอกจากจำเป็นและสำคัญต่อการดำรงชีวิตแล้ว ข้าวยังเป็นแหล่งสร้างรายได้แก่เกษตรกรไทยปีละจำนวนมาก แต่หลายพื้นที่ประสบปัญหาด้านการตลาดและราคาตกต่ำ รวมถึงไปภัยธรรมชาติและต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โดยกรมส่งเสริมการเกษตร จึงเข้าดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นแปลงใหญ่ข้าว เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้การจัดการแปลง เทคโนโลยีลดต้นทุน แก้ปัญหาขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ดีและต่อยอดแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อรองรับความต้องการของตลาด และยกระดับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวให้มีการวางแผนการผลิต การเก็บรักษา การจำหน่าย และแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับภาวะการตลาดในแต่ละฤดูกาล

แปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เป็นอีกกลุ่มเกษตรกรที่กรมส่งเสริมการเกษตร โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย และสำนักงานเกษตรอำเภอเชียงแสน สนับสนุนให้มีการรวมตัวกันและจัดตั้งเป็นศูนย์ข้าวชุมชน ตั้งแต่ปี 2556 มีสมาชิกแรกเริ่มจำนวน 32 ราย เนื่องจากประสบปัญหาขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีและต้องการยกระดับเป็นการทำนาข้าวปลอดภัย ลดการใช้สารเคมี และในปี 2560 จึงจัดตั้งเป็นแปลงใหญ่ เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ปัจจุบันมีนายธนาณัฐวัฒน์ จันทพงษ์ เป็นผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล มีสมาชิก 38 ราย พื้นที่เพาะปลูกรวม 898 ไร่

ว่าที่ร้อยตรี ดุจเดี่ยว วงศ์ภักดิ์ เกษตรจังหวัดเชียงราย กล่าวว่า แปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล เป็นการต่อยอดความสำเร็จของแปลงใหญ่ข้าวกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวคุณภาพบ้านสันหลวงอำเภอแม่จัน ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน

โดยเฉพาะบริษัทคูโบต้า ที่สนับสนุนงบประมาณและเทคโนโลยีการเกษตรเพื่อใช้ในกระบวนการผลิตทั้งหมด ตั้งแต่การเพาะต้นกล้า การใช้รถดำนา การใช้โดรนพ่นน้ำหมักชีวภาพและน้ำยาต่าง ๆ การใช้รถเกี่ยวข้าว และการใช้รถอัดฟางก้อน เพื่อให้เกษตรกรได้ใช้พื้นที่แปลงนาหลังเก็บเกี่ยวปลูกพืชใช้น้ำน้อยได้ต่อไป และไม่ให้เกิดการเผาตอซังข้าวเหมือนเมื่อก่อน อันเป็นไปตามนโยบาย Chiang Rai Zero Burn Model ที่รณรงค์ให้เกษตรกรยุคใหม่ ร่วมใจหยุดเผา หรือหยุดเผาได้ 5 ดี ประกอบด้วย อากาศดี ดินดี รายได้ สุขภาพดี และสิ่งแวดล้อมดี

ดังนั้นการทำนาสมัยใหม่ จึงจำเป็นต้องใช้เครื่องจักรควบคู่ไปกับแรงงานคน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน เพิ่มความคล่องตัว ความสะดวกสบาย ลดระยะเวลาในการผลิต และนำไปวัสดุเหลือใช้ไปต่อยอดด้านอื่น ๆ ได้

“แปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล นอกจากมีความโดดเด่นด้านเมล็ดพันธุ์ดีมีคุณภาพแล้ว ยังโดดเด่นเรื่องการแปรรูปผลผลิตด้วย โดยมีการนำข้าวที่เหลือจากการจำหน่ายทั่วไปหรือนำข้าวที่ไม่ผ่านคุณภาพไปผลิตเป็นคราฟต์เบียร์ (Craft Beer) ส่วนฟางข้าว ก็นำไปใช้ด้านปศุสัตว์ เช่น เป็นอาหารให้โค กระบือ และอัดเป็นฟางก้อน จำหน่ายก้อนละ 35-60 บาท

ส่วนพื้นที่ที่ไม่มีปศุสัตว์ นำไปใช้เพาะเห็ดฟาง ทำปุ๋ยหมัก และใช้คลุมหน้าดิน นอกจากนี้ฟางยังใช้ผลิตชีวมวลเป็นเชื้อเพลิงในการผลิตภาคอุตสาหกรรม และใช้ผลิตถ่านชีวภาพ (ไบโอชาร์) ได้ด้วย” เกษตรจังหวัดเชียงราย กล่าว

ด้านนายธนาวัฒน์ จันทอง ผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล กล่าวว่า ดำเนินการตามนโยบายแปลงใหญ่ 5 ด้าน มาตลอด นั่นคือ การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพ บริหารจัดการแปลง และจัดการด้านตลาด

หลังเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่ ในปี 2560-2561 สามารถลดต้นทุนรวมในการผลิตข้าวเจ้าและข้าวเหนียว ได้ร้อยละ 14 และในปี 2562-2565 สามารถลดต้นทุนรวมการผลิตได้ถึงร้อยละ 34 จากต้นทุนเดิมในห้วงปี 2559

ขณะเดียวกันยังสามารถเพิ่มผลผลิตข้าวเจ้าได้ถึงร้อยละ 8.7 และเพิ่มผลผลิตข้าวเหนียวได้ถึงร้อยละ 2.8 อีกด้วย โดยสมาชิกบางรายได้สามารถผลิตข้าวได้จำนวน 600-700 กิโลกรัมต่อไร่ จากเดิมผลิตได้เพียง 500 กิโลกรัมต่อไร่

ในปี 2565 สมาชิกแปลงใหญ่ได้พัฒนาคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวและผลิตข้าวได้มาตรฐาน GAP จนได้รับรางวัลการประกวดข้าวหอมมะลิ ประเภทรายบุคคลและสถาบันเกษตรกร

นอกจากนี้ยังมีการต่อยอด โดยการแปรรูปเป็นข้าวกล้องสำเร็จรูป ข้าวแพ็คเกจสุญญากาศขนาดเล็ก เพื่อทำเป็นของขวัญหรือของขวัญ มีการนำข้าวไปผลิตเครื่องดื่มมอลต์ และสาโท จากข้าวข.6 (ข้าวพันธุ์ศรีดอนมูล) ส่วนฟาง ใช้เป็นอาหารเลี้ยงสัตว์ ทำเป็นก้อนอริฐจากฟางข้าว หรือก้อนเห็ด

และนอกจากนี้เมื่อสีข้าวแล้ว ยังได้รำหยาบ รำละเอียด ปลายข้าว และแกลบ สามารถใช้ประโยชน์หรือขายได้ ทุกส่วนไม่มีเหลือทิ้งเป็นขยะแต่อย่างใด(Zero Waste)

ส่วนการตลาด ผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล กล่าวว่า ได้จับมือกับภาคเอกชน ทำโครงการตลาดนำการผลิต มีการทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ไปจำหน่ายตามความต้องการของตลาด ทั้งข้าวเจ้าและข้าวเหนียว ซึ่งทำให้ได้ราคาดีและผลผลิตไม่ล้นตลาด เป็นการวางแผนการตลาดล่วงหน้า เพื่อให้สมาชิกแปลงใหญ่มั่นใจว่า เมื่อถึงเวลาขายข้าวจะได้ราคาที่ตกลงกันไว้อย่างแน่นอน โดยคุณภาพข้าว และเงื่อนไขอื่น ๆ ต้องเป็นไปตามข้อตกลงและสัญญาซื้อขาย

"สำหรับทางรอดและทางออกของชาวนาในปัจจุบันและอนาคตนั้น ได้ร่วมกับภาครัฐและเอกชนที่เป็นเครือข่าย ร่วมกันผลักดันแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล เป็นศูนย์เพาะพันธุ์กล้า เพื่อจำหน่ายให้กับ เครือข่ายและเกษตรกรทั่วไป โดยเริ่มมีคำสั่งซื้อจากภาคเอกชนมาบ้างแล้ว ซึ่งจะเป็นโอกาสให้ชุมชนมีช่องทางจำหน่ายข้าวได้ดียิ่งขึ้น

และในอนาคตทางกลุ่มมีเป้าหมายที่จะผลักดันให้เป็นศูนย์ผลิตและจำหน่ายเมล็ดข้าวข้าวคุณภาพแบบครบวงจรในอนาคต" ผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลศรีดอนมูล กล่าว

เกษตรเชียงใหม่ ติดตามโครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (กาแฟ)

วันที่ 7-8 กันยายน 2566 นายเจริญ พิมพ์ล เกษตรจังหวัดเชียงใหม่ มอบหมายให้ นายเรวัต แก้วเลิศตระกูล นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ นำคณะติดตามงานจากกรมส่งเสริมการเกษตร โดยมีนางสาว ศันสนีย์ นิตธิธรรมยง ผู้อำนวยการส่งเสริมไม้ยืนต้น และนางสาวเปรมฤทัย อุ่นเรือน นักวิชาการเกษตรติดตามการดำเนินโครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกาแฟเพื่อความยั่งยืน ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

พื้นที่ อ.แม่ออน ได้รับการสนับสนุนโครงการเพิ่มประสิทธิภาพฯ งบประมาณประจำปี 2566 จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วม จำนวน 25 ราย มีการเลี้ยงผึ้งโพรงและชันโรง ร่วมในสวนกาแฟ อีกทั้งยังมีผึ้งหลวงที่อาศัยอยู่ในต้นไม้ใหญ่ รอบๆสวนกาแฟ แสดงให้เห็นถึงการปลูกพืชร่วมแบบวนเกษตร

พื้นที่ อ.แม่แตง ได้รับการสนับสนุนโครงการเพิ่มประสิทธิภาพฯ งบประมาณประจำปี 2564 เป็นที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้โดยตรงจากโครงการหลวงแม่หลอด ในเรื่องการจัดการแปลงเพื่อให้ผลผลิตกาแฟคุณภาพถูกต้องตามหลักวิชาการ อีกทั้งมีการปลูกกาแฟร่วมกับไม้ผล เช่น เงาะ อะโวคาโด ลิ้นจี่ มะม่วง เพื่อให้ร่มเงากับกาแฟ สิ่งที่น่าสนใจเพื่อการพัฒนา คือ การตัดทำสาวต้นกาแฟชนิดไว้ 2 ตอ เพื่อเพิ่มผลผลิต ซึ่งนำมีการขยายผลให้กับพื้นที่อื่นๆต่อไป

พื้นที่ อ.แม่เมาะ ได้รับการสนับสนุนโครงการเพิ่มประสิทธิภาพฯ งบประมาณประจำปี 2565 วิสาหกิจชุมชนกาแฟดอยกลาง ปางตันเตื่อ เป็นพื้นที่ปลูกกาแฟร่วมกับไม้ผล เช่น ลิ้นจี่ อะโวคาโด และพืชร่วมที่สำคัญ คือ “ชาอัสสัม” เป็นพืชทางวัฒนธรรมโบราณนำมาทำเมี่ยง ขายเป็นรายได้อีกทางหนึ่ง ในบริบทของความหลากหลายของชนเผ่าของพื้นที่การบริหารงานวิสาหกิจฯ นี้ยังบริหารงานตามหลักของ “บ้าน วัด ชุมชน” โดย การนำผลผลิตกาแฟแปรรูปที่ได้ไปร่วมสนับสนุนการทำกิจกรรมในชุมชนช่วงเทศกาลสำคัญ ทำให้เกิดความผูกพันกันในท้องถิ่น ควรให้การส่งเสริมเรื่องอัตลักษณ์ของชาและกาแฟไปพร้อมกัน